

Plan van aanpak

Project Onderzoek vermogen Buitenland

Datum	06-mei-2020
Opdrachtgever	[REDACTED]
Projectleider	[REDACTED]
Status	MT versie
Reviewers	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
Versie	V1.0

Inhoud

1	INHOUD PROJECT.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel en effect.....	4
1.3	Resultaat en deelresultaten	5
1.4	Afbakening	5
1.5	Randvoorwaarden	5
1.6	Relatie met andere projecten	5
2	AANPAK.....	7
2.1	Globale aanpak.....	7
2.2	Fasering	7
2.3	Projectteamleden	7
3	PROJECTBEHEERSING	8
3.1	Planning	8
3.2	Financiën.....	8
3.3	Kwaliteit.....	9
3.4	Communicatie.....	9
3.4.1	Organisatiebreed	9
3.4.2	DB/gemeenteraad	9
3.4.3	Bijzondere Controle/IBF	9
3.4.4	De cliënten	9
3.4.5	Communicatiekalender	9
3.5	Bijlage: Advies Juridische Zaken	11

1 Inhoud Project

1.1 Aanleiding

Cliënten die zich melden voor een bijstandsuitkering worden eerst getoetst op eigen vermogen. Hierbij is het de verantwoordelijkheid van de cliënt om alle relevante informatie te leveren. Van deze informatie gaat Stroomopwaarts dan ook uit voor het toekennen van een uitkering aan de betreffende persoon. Echter is in de praktijk gebleken dat sommige cliënten buitenlands vermogen niet aangeven bij hun aanvraag. Dit is fraude en dient bestreden te worden.

In het verleden (2011) heeft de gemeente Schiedam een pilot (vermogen in het Buitenland) uitgevoerd. Dit bestond uit het opstellen van een cliënt profiel (buitenlandse afkomst, ouder dan 50 jaar, in de afgelopen jaren in het buitenland geweest) en daarna een onderzoek in te stellen op een aantal personen die voldeden aan het cliënt profiel. Dit in samenwerking met het Internationaal Bureau Fraude Informatie (IBF). Dit heeft toen geleid tot een succesvolle aanpak waarbij 316 cliënten zijn aangeschreven voor een inkeerregeling. Hiervan hebben toen 15 cliënten gereageerd, ongeveer 5%. Dit ging om een groep ouder dan 50 jaar. Van deze 316 cliënten zijn er 52 (16%) benoemd als vallend in het risicoprofiel.

Hieronder een korte samenvatting van de criteria en resultaten van deze pilot.

Criteria 2011

Ten behoeve van de Pilot is in 2011 het volgende risicoprofiel opgesteld:

Alle WWB cliënten die:

1. op 1 januari 2011 ouder zijn dan 50 jaar en;
2. een lopende uitkering hebben en;
3. uit een ander land afkomstig zijn dan Nederland en;
4. een vakantiemelding hebben ingediend van 30 dagen of langer in één of meer kalenderjaren vanaf peildatum 1 januari 2009.

Resultaat in december 2013

50 afgeronde onderzoeken, 16 beëindigingen, 4 wijzigingen, 7 terugvorderingen, 4 maatregels.

Gevonden vermogen 1.019.849,16

Direct ingevorderd (48.824,46 en 9.394,68)

Aangezien het al 7 jaar geleden is dat de pilot is afgerond is het nu tijd om een doorstap te maken en in Stroomopwaarts verband een nieuwe ronde van proces gericht onderzoek vermogen buitenland in te zetten.

Dit document bevat het plan van aanpak voor het onderzoek naar vermogen in het buitenland bij cliënten van Stroomopwaarts. Hierbij is er voor gekozen om gebruik te maken van de kennis die is opgedaan bij Cliënten in Schiedam in de periode 2011-2013 en recente informatie van de gemeente Almere. Op basis van gedrag, (langer dan 30 dagen en/of meer dan 2 keer per jaar in het buitenland sinds 1-1-2016) zijn cliënten geselecteerd. Op basis van dit criterium (langer dan 30 dagen en/of meer dan 2 keer per jaar in het buitenland sinds 1-1-2016) zijn er 456 cliënten met een actuele uitkering.

Deze lijst is gebruikt om een nadere selectie te maken en acties voor te bereiden. Ten eerste wordt in 2020 een eerste groep (+/- 5%, 28 cliënten opgepakt en in 2021 een 2^e groep (+/- 5%, 27 cliënten). Daarnaast zal in een nieuwsbrief aan alle cliënten in het najaar gemeld worden dat Stroomopwaarts structureel onderzoek naar vermogen in het buitenland gaat toevoegen aan haar werkprocessen. Er is gekeken naar een inkeer regelen als extra stimulans voor deze oproep. Dit blijkt echter wettelijk niet toegestaan. In Schiedam is deze weg (inkeerregeling) in 2011 succesvol gevolgd. Echter de wetgeving is sinds die tijd verder aangescherpt, zodat dit niet meer mogelijk is.

Na een eerste dossier onderzoek (van de 28 cliënten) zullen wij in overleg met het IBF en de VNG het onderzoek in het buitenland (indien dit in het betreffende land mogelijk is) uit gaan zetten.

1.2 Doel en effect

Het op basis van een selectie uit het cliënt bestand van stroomopwaarts realiseren van 6% uitstroom binnen 2 jaar binnen een vast te stellen risicoprofiel. Dit cliënt profiel heeft 456 cliënten opgeleverd, dus een uitstroomdoel van 27 cliënten wordt nagestreefd. Dit betekent dat de focus niet ligt op het vinden en innen van vorderingen van cliënten die vermogen in het buitenland blijken te hebben. Al zal wel wetgeving op dit vlak gevolgd moeten worden.

De selectie zal bestaan uit actuele cliënten van Stroomopwaarts. Op basis van gedrag zal er een model gebouwd worden (proces vermogen in het buitenland), waarbij er door een aantal kenmerken een selectie ontstaat van cliënten van Stroomopwaarts. (het SOW model: mogelijk vermogen buitenland).

Dit model is als start van het project al ontwikkeld.

Er is gekeken naar de mogelijkheid van een inkeer regeling zoals deze in 2011 is aangeboden. Hierbij konden cliënten op coulance rekenen bij vorderingen als het maar leidde tot uitstroom. Dit kon toen omdat (invordering) toen nog een college bevoegdheid was. Dit is echter nu wettelijk verankerd en niet meer toegestaan. De huidige wetgeving verbied coulance regelingen (zie bijlage advies JZ). Voor de cliënten die in de analyse belanden zullen wij in kaart brengen het al dan niet (opzettelijk) verzwegen vermogen zoals onroerend goed, pensioen en of grond in het buitenland waardoor het recht op bijstand kan worden ingetrokken en/of teruggevorderd.

Daarnaast zullen wij als de onderzoeken gestart zijn een keer aandacht besteden aan dit onderwerp in een nieuwsbrief die aan alle cliënten wordt gestuurd. Dit zodat cliënten van Stroomopwaarts zich ervan bewust zijn dat vermogen in het buitenland onder de informatieplicht valt en dient gemeld te worden. Met daarbij de opmerking dat Stroomopwaarts hier op basis van analyse onderzoek naar doet en dat cliënten op basis hiervan benaderd kunnen worden om mee te werken aan een dergelijk onderzoek. Deelname hieraan is na een oproep van Stroomopwaarts verplicht.

Wel verwachten wij effecten door het inzetten van deze onderzoeken naar het vermogen in het Buitenland en opname in een nieuwsbrief. Het zal ook waarschijnlijk leiden tot vragen en media aandacht in de pers op dit onderwerp. Tussentijds zullen wij ook rapporteren over de gevonden resultaten naar het MT.

1.3 Resultaat en deelresultaten

De onderzoeken en reacties op basis van de nieuwsbrief (binnen het bestand van 456 cliënten) zullen moeten leiden tot het doel van de 6% uitstroom binnen het risicoprofiel.

Qua planning gaan we uit van 2 jaar om het project uit te voeren inclusief alle juridische zaken die het gevolg kunnen zijn. Inzet is om voor 1 juni met het projectplan (inclusief planning) voor een startbesluit naar het MT te gaan. Vanaf 1 juni kan dan begonnen worden met de dossier onderzoeken als eerste stap. Hierna volgt dan doorgeleiding naar het IBF. Einde van dit jaar zouden dan de eerste resultaten zichtbaar moeten zijn.

In 2021 kan dan de stap gezet worden naar een volgende groep waarbij het de inzet is om jaarlijks een groep te selecteren waar dan dossier onderzoek wordt ingezet als 1^e stap.

1.4 Afbakening

Als basis werken wij met de volgende criteria:

- Actuele uitkering
- Vanaf 1-1-2016 1 keer 30 dagen of langer in het buitenland geweest en/of
- Twee keer of meer(in 1 jaar) in het buitenland geweest in deze periode
- Geen onderscheid in cliënt kenmerken (cliënt nummers worden gebruikt voor de selectie)

Het resultaat van dit project geeft geen inzicht in mensen die zich niet bij Stroomopwaarts melden als zij in het buitenland zijn (geweest). Deze cliënten zijn dus niet in beeld voor dit onderzoek.

1.5 Randvoorwaarden

Wat er nodig is om dit project te initiëren en succesvol af te ronden, is:

- Helder opdrachtgeverschap,
- Een goed opgezette definitie die leidt tot een selectie het cliënt bestand
- Goede samenwerking met het IBF en de VNG Handhaving
- Goede communicatie naar onze cliënten
- Voldoende tijd en inzet van Handhaving (3 mdw 2 dagen per week)
- Goede communicatie naar DB en gemeenteraden over aanpak en ontwikkeling van het onderzoek

1.6 Relatie met andere projecten

Handhavingsplan

Dit project is onderdeel van het handhavingsplan dat door het MT is vastgesteld.

In het nieuw vast te stellen handhavingsplan is het volgende gemeld:

Vermogen buitenland → Cliënten, die zich melden voor een bijstandsuitkering, worden getoetst op eigen vermogen. Hierbij is het de verantwoordelijkheid van de cliënt om alle relevante informatie aan te leveren. Op basis van deze informatie gaat Stroomopwaarts vervolgens beoordelen of er recht is op een bijstandsuitkering. Het komt voor in de praktijk dat cliënten buitenlands vermogen niet aangeven bij hun aanvraag. Daarom starten we een project waarbij wij de komende twee jaar een groep cliënten gaan benaderen om te

onderzoeken of er sprake is van vermogen in het buitenland en wat de mogelijke gevolgen zijn voor de uitkering.

Project Debiteuren

Mochten er uit onderzoeken terugvorderingen ontstaan, zal in overleg met de teammanager gekeken worden naar historische periode en vast te stellen vermogen. Dit in relatie tot de grootte en feitelijkheid. Zoals aangegeven in het juridisch advies moeten wij deze vorderingen dan inzetten en opvolgen.

Corona Virus en de planning

Door het Corona virus is er momenteel geen huisbezoek mogelijk. Dit betekent dat als dit weer wel mogelijk wordt er een inhaalslag zal ontstaan met huisbezoeken. Deze zullen voorrang hebben boven het project en kunnen leiden tot 2 a 3 maanden vertraging in het project.

2 Aanpak

2.1 Globale aanpak

Het is van belang om stapsgewijs te werk te gaan. Als eerste is er in overleg met het IBF en VNG handhaving gekeken naar een goed werkbaar profiel. Ook is de inkeer regeling onderzocht. Dit heeft geleid tot een model dat is uitgewerkt door onze business analist. Dit model lijkt solide en juridisch houdbaar. De inkeerregeling is echter niet mogelijk gebleken.

De tweede stap bestaat uit vooronderzoek (dossiers) van het geselecteerde deel van het cliënt bestand. Dit leidt tot een opzet en planning die verder uitgewerkt is in dit projectplan.

De derde stap is in overleg met het IBF en VNG handhaving de internationale onderzoeken uit te zetten.

De vierde stap is in 2021 met een vergelijkbare aanpak een 2^e groep op te gaan pakken.

In 2022 zal dan overdracht naar de operatie plaatsvinden, het project worden afgerond en de werkwijze onderdeel worden van de jaarlijkse onderzoek aanpak van het handhavingsteam.

2.2 Fasering

Qua planning zal gekeken moeten worden naar de ontwikkelingen rond het Corona virus. Op dit moment vinden er geen huisbezoeken plaats vanuit Bijzondere Controle vanwege het risico op Corona. Zodra huisbezoeken weer wel mogelijk zijn, zullen deze natuurlijk leiden tot een inhaalslag en effect hebben op de planning van dit onderzoek. Dit kan betekenen dat vooronderzoeken dan uitgesteld worden en het project een maand of 2 vertraging op loopt. Dit wordt ook vermeld bij de risico's van het project.

Dit project kent 8 fasen.

De 8 fasen zijn in feite 2 rondes (jaren) van onderzoek op het bestand in 2 jaar tijd.

Fase 1: Voorbereiding van het onderzoek (werkgroep samenstellen en het onderzoek vormgeven)

Fase 2: Uitvoering van de 1^e fase van het onderzoek (dossier onderzoek), 1^e contact met cliënt)

Fase 3: Doorsturen van dossiers naar het IBF voor onderzoek

Fase 4: Op basis van informatie van het IBF in gesprek met cliënten

Fase 5: nieuwe ronde met cliënt dossiers in 2021 (dossier onderzoek) 1^e contact met cliënt

Fase 6: doorsturen van nieuwe dossiers aan het IBF

Fase 7: Op basis van informatie van het IBF in gesprek met cliënten

Fase 8: Project afronden en borgen in jaarlijkse opzet.

2.3 Projectteamleden

Het projectteam bestaat uit de projectleider, 3 deelnemers vanuit Handhaving en een communicatie adviseur.

Incidenteel zal er inzet nodig zijn van een jurist, zo nu en dan iemand van inkomen of de werkconsulent om aanvullende informatie van een specifieke cliënt te bespreken.

3 Projectbeheersing

3.1 Planning

	Fase	Verantwoordelijke	Periode	Resultaat
Fase 1	Voorbereiding	Projectmanager	April-Mei	Projectplan en besluit MT
Fase 2	Starten onderzoek	Projectmanager /handhaving	Juni-aug	Dossiers onderzoek en 1* gesprekken met cliënten.
Fase 3	Internationale onderzoeken uitzetten	Projectmanager	Sep-dec	Uitgezette onderzoeken in het buitenland
Fase 4	Rapporteren /vervolgonderzoek	IBF/handhaving	Okt-dec 2020	Rapportages uit het buitenland. Op basis van de rapportages cliënten spreken en de gevolgen voor de uitkering in kaart brengen en rapporteren naar inkomen
Fase 5	2° ronde inzetten	Projectmanager	Jan-mei 2021	Dossier onderzoek en 1* gesprekken met cliënten
Fase 6	Internationale onderzoeken uitzetten	Projectmanager	Mei-sep 2021	Uitgezette onderzoeken in het buitenland
Fase 7	Rapporteren /vervolgonderzoek	IBF/handhaving	Okt-dec 2021	Rapportages uit het buitenland. Op basis van de rapportages cliënten spreken en de gevolgen voor de uitkering in kaart brengen en rapporteren naar inkomen
Fase 8	Nazorg	Projectmanager	Vanaf jan 2022	Overdracht naar de operatie, jaarlijkse opzet

3.2 Financiën

De meeste kosten (inzet projectleider en handhavers) vallen binnen het reguliere budget. De inzet van de medewerkers Bijzondere Controle zal wel minder zijn op andere onderzoeken. Echter de onderzoeken naar vermogen in het Buitenland vallen binnen de scope van de werkvoorraad van Bijzondere Controle. De kosten van externe onderzoeken lijken beperkt te zijn. Mogelijk zijn er wel kosten aan rechtszaken verbonden, echter dit is niet op voorhand in te schatten en valt binnen het reguliere proces van bezwaar maken tegen besluiten en hier ook een juridische toets over vragen. Extra kosten zullen altijd pas na instemming van de opdrachtgever gemaakt worden (indien noodzakelijk).

3.3 Kwaliteit

Het is zaak om zorgvuldig te werk te gaan aangezien het privacy gevoelige informatie betreft en er ook financiële consequenties zijn aan besluiten die genomen gaan worden op basis van de onderzoeken.

3.4 Communicatie

3.4.1 Organisatiebreed

Alfresco (en misschien ter ondersteuning ook de beeldschermen), zal gebruikt worden om te communiceren over de start van het Project. Dit om medewerkers te informeren dat er een dergelijk project is. Mochten medewerkers specifieke cliënten hebben waarvan zij graag willen dat deze onderdeel worden van het onderzoek, dan kunnen zij dit aangeven. Hierbij zal wel een duidelijke aanleiding en motivatie vereist zijn om een cliënt toe te voegen aan het onderzoek.

3.4.2 DB/gemeenteraad

Voordat het project daadwerkelijk communicatief naar cliënten gestart wordt zullen eerst het DB en de gemeenteraden geïnformeerd worden over de aanpak en start van het project. Dit zodat zij zich bewust zijn van het feit dat dit voortaan als activiteit ingezet word om vermogen in het buitenland op te sporen.

3.4.3 Bijzondere Controle/IBF

De medewerkers Bijzondere controle zullen de specifieke cliënten eerst via een dossier onderzoek oppakken. Daarna volgt indien noodzakelijk aanvullende informatievragen en een gesprek met de cliënt. In overleg met het IBF wordt dan een internationaal onderzoek aangevraagd in het betreffende land.

3.4.4 De cliënten

In eerste instantie vindt alleen dossier onderzoek plaats, zonder communicatie met de cliënt. Op basis van de bevindingen wordt wel/niet contact gelegd met de cliënt. Na afloop van het onderzoek door het IBF kan op basis van de resultaten opnieuw een gesprek aangegaan worden met de cliënt. Dit om de resultaten te bespreken.

3.4.5 Communicatiekalender

	Fase	Boodschap	Afzender	Doelgroep	Communicatiemiddel
1	Fase 1	Instemmen met het project en de aanpak	MT	MT	MT voorstel
2	Fase 2	Medewerkers SOW, DB en raad informeren over de start van dit project	MT	Alle ambtelijke collega's, DB en de raad	Alfresco, beeldschermen op stadskantoren, informatiebrief naar DB

					en daarna door naar raad.
3	Fase 2	Cliënten benaderen voor aanvullende informatie	Unitmanager Instroom	cliënten	Brief naar cliënt
4	Fase 3	Informatie naar alle cliënten waarin dit onderwerp word besproken met contact informatie	Communicatie	Alle cliënten van Stroomopwaarts met een bijstandsuitkering	Reguliere nieuwsbrief naar cliënten
5	Fase 4	Tussenrapportage resultaten	MT	MT, DB en raad	Onderdeel reguliere voortgangsrapportage
6	Fase 5	Nieuwe cliënt onderzoeken	Unitmanager Instroom	Cliënten	Brief naar cliënten
7	Fase 6	Informatie naar alle cliënten waarin dit onderwerp word besproken met contact informatie	Communicatie	Alle cliënten van Stroomopwaarts met een bijstandsuitkering	Reguliere nieuwsbrief naar cliënten
8	Fase 7	eindrapportage	MT	MT, DB en raad	Onderdeel reguliere voortgangsrapportage
9	Fase 8	"Dit zijn de uitkomsten van het onderzoek"	Projectteam	Medewerkers	Bijeenkomsten van de units en Alfresco

3.5 Bijlage: Advies Juridische Zaken

1. Wanneer is er sprake van discriminatie?

Ik heb in de jurisprudentie onderzocht wanneer er sprake is van discriminatie (lees: een discriminatoir onderzoek en/of risicoprofiel). Hieruit blijkt dat het maken van onderscheid tussen groepen bijstandsgerechtigden op basis van woonplaats of vakantiegedrag eerder toelaatbaar is en een minder zware motivatie vereist, dan het maken van onderscheid op basis van geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, nationaliteit, wat alleen is toegestaan als daarvoor zeer zwaarwegende redenen bestaan. Er is sprake van discriminatie als:

- er een selectie plaatsvindt op basis van bijstandsgerechtigden van slechts één specifiek land/nationaliteit zonder dat daarvoor een zwaarwegende reden voor is (en die is er bijna nooit!);
- er alleen onderzoek wordt gedaan naar bijstandsgerechtigden van slechts één specifiek land/nationaliteit;
- er een selectie plaatsvindt op basis van een specifieke dubbele nationaliteit en als alleen deze groep mensen worden onderzocht.

2. Wanneer is er geen sprake van discriminatie?

Uit de jurisprudentie is gebleken dat er geen sprake is van discriminatie als:

- het eerdere Schiedamse risicoprofiel uit de pilot van 2011 wordt gebruikt;
- in een risicoprofiel het criterium 'een ander land van herkomst dan Nederland' is gebruikt;
- er onderscheid is gemaakt tussen bijstandsgerechtigden die regelmatig op vakantie gaan naar het land van herkomst en bijstandsgerechtigden die dat niet doen (vakantiegedrag);
- er onderzoek plaatsvindt naar alle bijstandsgerechtigden, ongeacht land van geboorte;
- er onderscheid onder bijstandsgerechtigden wordt gemaakt tussen 'ouderen' en jongeren;
- het onderzoek naar bijstandsgerechtigden (van niet-Nederlandse afkomst) in tranches (delen) wordt verdeeld, zolang maar steeds dezelfde selectiecriteria worden gebruikt.

3. Het IBF en deugdelijk onderzoek

Hoewel ik geen uitspraken ben tegengekomen waarbij de CRvB de werkwijze van het IBF als onzorgvuldig heeft aangemerkt, wil ik over het gebruik maken van het IBF graag het volgende opmerken. Dit omdat advocaten wel vaak pogingen doen om het onderzoek van het IBF onderuit te halen.

Als het besluit is gebaseerd op een onderzoek dat door een adviseur is gedaan (in dit geval IBF), moeten wij er zeker van zijn dat dit onderzoek op zorgvuldige wijze is gebeurd (artikel 3:9 Algemene wet bestuursrecht). Er moet altijd uit de rapportage blijken dat er onderzoek is gedaan om te controleren of het advies van het IBF deugdelijk is. Wanneer is er sprake van een zorgvuldige rapportage? Hierbij enkele punten/voorbeelden uit de rechtspraak:

- de rapportage vermeldt op basis van welke gegevens het is samengesteld en welke procedure is gevolgd bij het tot stand brengen van het advies;¹
- de rapportage is begrijpelijk en leesbaar;

¹ ECLI:NL:CRVB:2012:BW6525.

- de rapportage is volledig: het advies beantwoordt de vragen die door het college aan de adviseur zijn gesteld;²
- de rapportage is actueel;
- Actualiteit is vooral van belang in verband met de (vastgestelde) taxatiewaarde van een woning of grondstuk. De waarde van de woning kan inmiddels zijn veranderd als het rapport te oud is. We kunnen ons dan niet meer baseren op dit advies. De rapportage vermeldt welke waardebepalende factoren een rol hebben gespeeld bij de taxatie van de waarde;
- de taxateur heeft onderzoek op locatie verricht. Dat de taxateur niet in de woning is geweest, betekent niet dat de taxatie onzorgvuldig is geweest³;

Een beëdigd taxateur wordt geacht een schatting te kunnen maken van de waarde van de woning ook zonder dat de woning van binnen is gezien, rekening houdend met de waarde van soortgelijke woningen in de nabije omgeving en de situatie op de huizenmarkt.⁴

- het ontbreken van een onderzoeksvraagstelling maakt niet dat het onderzoek onzorgvuldig is geweest⁵;
- een taxatierapportage is (ook) zorgvuldig als de taxatie is gedaan op basis van kadastrale gegevens en aan de hand van diverse eigenschappen van het complex, waaronder de bestemming, oppervlakte, bouwdatum, aantal kamers en gebruikte bouwmaterialen.⁶

4. Inkeerregeling

In het projectplan wordt gesproken over een inkeerregeling. Dit houdt in dat er een brief wordt gestuurd naar uitkeringsgerechtigden met de aankondiging dat er onderzoek naar vermogen in het buitenland zal plaatsvinden. Zij worden vervolgens in de gelegenheid gesteld om binnen een bepaalde periode contact op te nemen om het vermogen in het buitenland alsnog door te geven. Er worden dan geen sancties opgelegd en geen aangifte bij het Openbaar Ministerie (OM) gedaan. Wel wordt de uitkering teruggevorderd.

Op 1 januari 2013 trad de Fraudewet (De Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving) in werking. Wij hadden voor de inwerkingtreding van de Fraudewet beleidsvrijheid. Gemeenten hadden de ruimte om zelf invulling te geven aan het sanctiebeleid. Tegenwoordig bepaalt artikel 18 lid 1 PW dat wij een bestuurlijke boete moeten opleggen bij het schenden van de inlichtingenplicht.

In de pilot van 2011 was het eigen sanctieregime nog van toepassing en was de bestuurlijke boete in de WWB en later in de PW (nog) niet ingevoerd. Nu is de Fraudewet van toepassing. Het is (juridisch gezien) niet mogelijk om een inkeerregeling in te stellen en af te zien van het opleggen van een boete en aangifte bij het OM.

Afzien van aangifte bij het OM

In de Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude is als aangiftegrens een benadelingsbedrag van € 50.000,00 gehanteerd. Het college is in beginsel verplicht aangifte te doen bij het OM als het benadelingsbedrag hoger is dan € 50.000,00. Er mag niet worden afgezien van het doen van aangifte

² CRvB 25 februari 2003, nr. 0/2344 NABW.

³ ECLI:NL:CRVB:2016:5111.

⁴ ECLI:NL:RBAMS:2011:BQ7676.

⁵ ECLI:NL:CRVB:2017:69.

⁶ ECLI:NL:CRVB:2012:BX274.

bij een benadelingsbedrag die hoger is dan € 50.000,00, óók niet als een belanghebbende dit alsnog zelf aan ons heeft verteld.

Afzien van sancties (bestuurlijke boete)

Bij het schenden van de inlichtingenplicht moeten wij een bestuurlijke boete opleggen. We mogen daar alleen van afzien als de schending van de inlichtingenplicht heeft geleid tot een benadelingsbedrag die niet hoger is dan € 150,00 of er sprake is van een zogenaamde 'zelfmelder'. Een zelfmelder heeft zelf binnen een termijn van 60 dagen vanaf het moment dat de inlichtingen hadden moeten worden gegeven alsnog uit eigen beweging de inlichtingen verstrekt. Buiten deze twee situaties zijn wij dus verplicht een boete opleggen.

Alternatief

Het is niet mogelijk om een inkeerregeling in te stellen en daarbij af te zien van het opleggen van een boete en/of het doen van aangifte bij het OM. Er is nagedacht over een alternatief. Helaas is het binnen de kaders van de huidige (boete)wetgeving niet mogelijk om een alternatieve inkeerregeling in te stellen. De gemeente heeft namelijk geen beleidsvrijheid en is – in veel gevallen - verplicht om een boete op te leggen.

5. Handvatten voor de praktijk

- Afgeraden wordt om een onderzoek in te stellen met risicoprofiel naar bijstandsgerechtigden van slechts één specifiek land/nationaliteit. Er moet een zwaarwegende reden zijn voor dit verboden onderscheid en die wordt door de CRvB bijna nooit aangenomen!
- Afgeraden wordt de inkeerregeling in zijn oorspronkelijke vorm door te zetten, omdat dit in strijd is met de huidige wet;
- Geadviseerd wordt om zo veel mogelijk aan te sluiten bij het eerdere Schiedamse risicoprofiel uit de pilot van 2011. De CRvB heeft geoordeeld dat dit risicoprofiel geen verboden onderscheid maakt. Ook heeft de CRvB in 2018 nog naar deze Schiedamse uitspraak verwezen (dat betekent dat de CRvB deze lijn nog steeds volgt). Het Schiedamse risicoprofiel moet dan wel worden geactualiseerd (denk aan data);
- Geadviseerd wordt om de onderzoeken te verdelen in tranches (delen) en daarbij steeds dezelfde selectiecriteria te gebruiken. Steekproefsgewijs kunnen dan (bijvoorbeeld) ieder jaar een andere specifieke groep onder bijstandsgerechtigden – en dus bijna alle nationaliteiten – worden onderzocht;
- De werkwijze/gebruik van het IBF wordt in de rechtspraak niet als onzorgvuldig aangemerkt, wel verdient het de opmerking dat daarbij de eisen voor een deugdelijk en zorgvuldig advies/rapportage niet uit het oog moeten worden verloren.

